

Analyzing the economic effects of trade sanctions on Iran's tourism industry

Dr. Ali Movahed

Associate Professor, Department of Tourism,
Faculty of Geographical Sciences, Kharazmi
University, Tehran, Iran

Muslem Ghasemi

Assistant Professor, Department of Tourism,
Faculty of Geographical Sciences, Kharazmi
University, Tehran, Iran

Hamed Kermanian

Senior Expert of Department of Tourism, Faculty
of Geographical Sciences, Kharazmi University,
Tehran, Iran

Abstract extent

Introduction

Tourism as a transnational practice with political, economic, social and moral consequences causes this phenomenon to be redefined beyond the priorities and motivations of public travel. (Antonio, 1403: 14), since, on one hand, politics and political change have an effect on how tourism develops in a destination and, on the other, tourism has political consequences, that are international and/or domestic in scope (Hall, 2010).

Therefore, the study of tourism as a political and social activity in international studies places tourism in the center of international relations studies. (Antonio, 1403: 15)

Some sanctions can mean that restrictions are put in place to restrict transnational mobility, as well as restrict international investments in tourism and hospitality industry (Farmaki, Altinay, Botterill, & Hilke, 2015; Ivanov et al., 2017). One of the implications of sanctions, is that the sanctioned country may be forced into acute financial and political dependency on 'friendly nations' (Alipour & Kilic, 2005) that only further restrict their capacity to normalize political relations with sanctioning countries while also reinforcing certain images of the country in terms of its politics.

Tourism is directly and indirectly affected by sanctions. Indirect effects usually arise out of actions that impact firms that are part of the tourism supply

Original Research

Accepted:

Received:

eISSN:2476-597X

ISSN: 2322-3294

chain, e.g. availability of spare parts for passenger planes, or are financial in nature, e.g. affect the capacity to use US dollars or attract finance for projects (Seyfi & Hall, 2019).

Iran possesses significant potential for tourism, yet its industry has been severely impacted by political factors and international sanctions following events like the 1979 Islamic Revolution and the Iran-Iraq War (Butler & Suntikul, 2017; Hall, 2005). Sanctions have restricted foreign investment and financial transactions, creating a perception of insecurity (Pratt & Alizadeh, 2018; Seyfi et al., 2018). This research aims to explore the economic effects of these sanctions on Iran's tourism sector.

Theoretical literature

Sanctions are a widely used foreign policy tool in international relations, with no widely agreed definition. They can have both positive and negative meanings, with legal sanction legitimizing the law as a normative statement, and often involving punishment for deviant behavior (Hagemejer et al., 2020).

Sanctions regimes usually contain a blend of different types of sanctions. These can be broadly divided into the categories of economic and financial sanctions and non-economic sanctions. Economic sanctions are usually the most important of all sanctions imposed on a country. They imply 'the deliberate, government-inspired withdrawal, or threat of withdrawal, of customary trade and financial relations' (Hufbauer et al., 1990). As Crawford (1999) well states: The target of sanctions may be simply the "state," but sanctions are better understood if targets are disaggregated.

In order to investigate the economic effects of tourism, Stephen Pratt (2018) estimated the economic impact of the lifting of sanctions on Iran's tourism and economy using the multi-sector computable general equilibrium (CGE) model of a country. As Song, Dwyer, Lee and Kao (2012) pointed out, the CGE method is the most accurate method to understand the economic effects of tourism (Song et al., 2012).

CGE models are starting to become the accepted method for properly analyzing the economic impacts of tourism. They have been used in various applications. These include economic impacts of changes in inbound tourism (Adams & Parmenter, 1992; Meng, 2014); the economic impacts of tourism crises (Blake & Sinclair, 2003; Pambudi, McCaughey, & Smyth, 2009); the economic impact of special events (Li & Jago, 2013; Madden, 2002) and the economic impacts of economic policy, such as taxation issues (Forsyth, Dwyer, Spurr, & Pham, 2014), poverty alleviation (Blake, Arbache, Sinclair, & Teles, 2008) and climate change (Berrittella, Bigano, Roson, & Tol, 2006).

On this basis, Stephen Pratt (2018) presents a model based on which the impact of sanctions can be perceived in four areas: macroeconomic, direct impacts, indirect impacts and induced impacts. At the macro level, economic

sanctions impact both the supply and demand side of the economy. The psychological effects of sanctions, through creating a negative image of Iran and restricting tourism demand will result in lower tourist arrivals. Trade sanctions including a ban on foreign direct investment and international trade will reduce employment and exports. Concurrently, financial sanctions through sanctions against Iranian banks and finance companies will lower economic growth by causing a slowdown in consumer demand. The direct economic impacts refer to the impact of sanctions on the supply and demand of tourism-oriented industries. The indirect economic impacts relate to the impact of sanctions on tourism-supporting industries. As a consequence, the sanctions can have both income and distributional effects.

Therefore, in accordance with the described conceptual components and the structure and relationships between the questions, and inspired by a combination of the two models of Michael Hall (2019) and Stephen Pratt (2018), we explore the influential categories in the field of research questions, and in order to reach the answers and fulfill the goals of the research, we model and analyze the findings.

Research Method

The research focuses on the impact of financial sanctions on the tourism industry in Iran. The methodology is based on a qualitative model and inductive strategy, with a semi-structured interview method used to collect primary data. The sample size was determined by 20 experts in the tourism industry. Descriptive statistics indicators were used to examine demographic characteristics, with 90% of the sample being men. The study found that financial sanctions were the most frequent, with 234 frequencies, and commercial sanctions had the lowest frequency.

Findings

The study found that 24% of codes in the "social actions" category refer to social actions, with 47% referring to "fragility of peace and stability," 68% referring to "decrease in motivation for tourists to travel to Iran," and 32% referring to "inflationary pressures." In the "trade sanctions" category, 21% of codes refer to political actions, with 79% referring to "prohibition of foreign investment." The analysis of "financial sanctions" showed that 33% of codes refer to financial sanctions, with 55% referring to "sanction of individuals and companies." These responses relate to various factors, such as economic growth, national income, service prices, and market shrinking.

The study reveals that sanctions on Iran have a significant impact on the mentality of tourists, with financial sanctions being the most influential category. The study found that sanctions have both positive and negative

effects on tourism, with the destination's business image negatively impacted, international travel severely restricted, financial investment and supply chain disruptions, and economic and personal problems experienced. The relationship between sanctions and tourism is influenced by travel bans, restrictive mobility, the development of negative and unstable images of the destination, market reduction, and dealing with the response to sanctions. The study also highlights the need to examine the relative resilience of different markets in the face of sanctions, such as leisure, compared to VFR and business travel. The authors suggest that future studies explore how and why different sanctions operate and the extent to which tourism is consciously targeted in sanctions policies. This will help to understand the long-term effects of sanctions on tourism development in sanctioned destinations.

Keywords: Tourism, Tourism Economy, Mental Image of the Destination, International Sanctions, Trade Sanction.

تحلیل آثار اقتصادی تحریم‌های تجاری بر صنعت گردشگری ایران

دکتر علی موحد

دانشیار گروه گردشگری، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه
خوارزمی، تهران، ایران

دکتر مسلم قاسمی

استادیار گروه گردشگری، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه
خوارزمی، تهران، ایران

سید حامد کرمانیان

کارشناسی ارشد گروه گردشگری، دانشکده علوم جغرافیایی،
دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

چکیده

تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران، رشد اقتصادی کشور و بخش گردشگری را تحت تأثیر قرار داده است. هدف از پژوهش بررسی شاخص‌های آثار اقتصادی تحریم‌های تجاری بر صنعت گردشگری ایران است. پژوهش حاضر از حیث هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری اطلاعات، توصیفی-کیفی و مطالعات میدانی و از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاری با خبرگان صنعت گردشگری و مهمان‌نوازی ایران، شامل مدیران ارشد متخصص در امور گردشگری، میراث فرهنگی، اساتید دانشگاه‌ها با روش گلوله برفی است. برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار MAXQDA استفاده شد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد تعداد ۲۶ کد اولیه از میان ۷۰۲ بخش از مصاحبه‌ها شناسایی شده و ۴ مؤلفه اصلی استخراج شد. از مؤلفه‌های اصلی ۱۰ مقوله طبقه‌بندی صورت گرفت. یافته‌ها نشان می‌دهد از میان عوامل مؤثر تحریم‌ها بر ذهنیت گردشگران ورودی به ایران، مقوله تحریم‌های مالی با تعداد ۲۳۴ کد در رتبه اول است، مقوله اقدامات اجتماعی در رتبه دوم و مقوله اقدامات سیاسی در رتبه سوم قرار دارد و مقوله تحریم‌های تجاری در رتبه آخر قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد تحریم‌ها بر تصویر تجاری مقصد تأثیر منفی می‌گذارد، سفرهای بین‌المللی به شدت محدود می‌شود، سرمایه‌گذاری مالی و زنجیره تأمین مختل می‌شود، این تجزیه و تحلیل همچنین نشان می‌دهد که از نظر تاریخی، کشورهای چون ایران که در معرض تحریم قرار می‌گیرند، مقاصد اصلی گردشگری یا بازارهای مولد گردشگری نیستند، گردشگری اغلب بخش مهمی از اقتصاد آن‌ها است.

کلیدواژه‌ها: گردشگری، اقتصاد گردشگری، تصویر ذهنی مقصد، تحریم‌های بین‌المللی، تحریم تجاری

مقدمه

امروزه صنعت گردشگری یکی از فعالیت مهم اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی در جهان محسوب می‌شود که بر روند رشد و توسعه کشورها بالأخص کشورهای در حال توسعه تأثیر مثبتی دارد. گردشگری به عنوان یک عمل فراملی دارای پیامدهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و اخلاقی، موجب می‌شود تا این پدیده فراتر از اولویت‌ها و انگیزه‌های سفر عمومی بازتعریف شود (Antonio, 2024,14). از آنجاکه، از یک سو، سیاست و تغییر سیاسی بر چگونگی توسعه گردشگری در یک مقصد تأثیر دارد و از سوی دیگر، گردشگری پیامدهای سیاسی دارد، این‌ها دامنه سیاسی بین‌المللی یا داخلی گردشگری هستند (Hall, 2010). لذا مطالعه گردشگری به عنوان یک فعالیت سیاسی و اجتماعی در مطالعات بین‌المللی، گردشگری را در مرکز مطالعات روابط بین‌الملل قرار می‌دهد. (Antonio, 2024,15)

گردشگری و سیاست بسیار درهم آمیخته شده‌اند (Butler et al., 2017; Hall, 2005) و تحریم‌ها به عنوان یک ابزار سیاسی، بخش صنعت گردشگری را مورد توجه قرار داده است. امروزه تحریم‌های اقتصادی جنبه سیاسی پیدا کرده است. برخی از تحریم‌ها به معنای اعمال محدودیت برای محدود کردن تحرک فراملی و همچنین محدود کردن سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی در صنعت گردشگری و مهمان‌نوازی است (Farmaki, 2017; Altinay et al., 2015; Ivanov, Sypchenko et al., 2017). یکی از مفاهیم تحریم‌ها این است که کشور تحریم شده ممکن است مجبور به وابستگی شدید مالی و سیاسی به "ملت‌های دوست" شود (Alipour & Kilic, 2005) که فقط ظرفیت آن‌ها را برای عادی‌سازی روابط سیاسی با کشورهای تحریم کننده محدود می‌کند و همچنین تصاویر خاصی را از لحاظ سیاسی تقویت می‌کند. بنابراین، این امر نه تنها بر تبلیغ این مقصد گردشگری، بلکه بر جذابیت آن برای سرمایه‌گذاری و اشتغال خارجی تأثیر می‌گذارد (Altinay & Bowen, 2006). عدم رشد یا کاهش ورود گردشگران، همراه با کاهش بازده اقتصادی و کوچک شدن بازار از پیامدهای مخرب است (Alipour & Kilic, 2005). با این وجود، اگرچه در این شرایط توسعه گردشگری در مقایسه با مقصد "عادی" به آن اندازه موفق نیست، اما برخی از محققان استدلال می‌کنند که از نظر حجم، سهم بازار و سرمایه‌گذاری توسعه گردشگری در کشورهای تحریم شده با توجه به خارج شدن از

مقاصد با مسیرهای مغلوب و قرار نگرفتن به طور گسترده در معرض گردشگری انبوه، پتانسیل بسیار زیادی دارد.

مطالعات نشان می‌دهد صنعت گردشگری به طور مستقیم و غیرمستقیم تحت تأثیر تحریم‌ها قرار می‌گیرد. اثرات مستقیم شامل محدودیت در تحرکات اتباع بین کشورها، همچنین محدودیت در شرکت‌ها، مانند شرکت‌های هواپیمایی یا مشاغل اقامتی، که در یک کشور دیگر فعالیت می‌کنند است. تأثیرات غیرمستقیم معمولاً ناشی از اقداماتی است که بر شرکت‌هایی که بخشی از زنجیره تأمین گردشگری هستند تأثیر می‌گذارد، به عنوان مثال در دسترس بودن قطعات بدکی برای هواپیماهای مسافربری؛ و یا اینکه شرکت‌هایی که ماهیت مالی دارند، می‌تواند بر ظرفیت استفاده از دلار آمریکا یا جذب سرمایه برای پروژه‌ها تأثیر بگذارد (Seyfi & Hall, 2018).

یکی از کشورهای مورد تحریم ایران است که بیشترین تحریم‌ها را متحمل شده است. موقعیت ایران در تقاطع کشورهای بزرگ آسیایی، خاورمیانه‌ای و اروپایی و مسیرهای تجاری (به عنوان مثال جاده ابریشم) یک منبع میراث غنی برای گردشگری فراهم کرده است. باستان‌شناسی، میراث فرهنگی، سنت‌ها و میراث طبیعی از جمله دلایل اصلی جذب بازدیدکنندگان ورودی است (Khodadadi, 2016). با وجود این ثروت از منابع گردشگری، ایران نتوانسته است سهم قابل توجهی از ورود گردشگران بین‌المللی را به دست آورد؛ در حالی که در مقایسه با کشورهای مشابه منطقه ایران طی سال‌های ۱۹۶۷-۱۹۷۷ به عنوان مهم‌ترین مقصد گردشگری در خاورمیانه شناخته می‌شد. (Morakabati, 2011) کشور ایران با توجه به دارا بودن جاذبه‌های توریستی ظرفیت و پتانسیل بسیاری در جذب گردشگر دارد، به واسطه تحریم‌ها نتوانسته است با توجه به موقعیت خود سهم قابل ملاحظه‌ای از بازار گردشگری دنیا را کسب کند.

بحران‌های بعد از ۱۹۷۹ (تحریم‌های آمریکا پس از پس از انقلاب اسلامی ایران، ۱۳۷۵)، پیامدهای جنگ ایران و عراق (۱۹۸۸-۱۹۸۰) و مجادلات بر سر تحولات هسته‌ای ایران که منجر به تحریم‌های اقتصادی شد، صنعت ایران را تحت تأثیر قرار داد. مجادلات سیاسی موجب تصویر منفی از ایران در بسیاری از بازارهای مهم گردشگر ساز شد و سابقه طولانی گردشگری و میراث غنی آن را پنهان کرد. چندین عامل دیگر در مقایسه با همسایگان مانع توسعه گردشگری ایران شده است، این موارد شامل تنش‌های سیاسی با ایالات متحده، اتکای

بیش از حد به درآمدهای نفتی، بی ثباتی سیاسی و تحولات در خاورمیانه و مدیریت ضعیف است. با این حال، تحریم‌ها بیشترین تأثیر مستقیم و غیرمستقیم را در صنعت گردشگری ایران داشته است، از جمله ممنوعیت سرمایه‌گذاری خارجی در گردشگری و مهمان‌نوازی، ممنوعیت معاملات مالی با بانک‌های ایرانی، ممنوعیت خرید هواپیما و لوازم‌یدکی، و اثرات منفی غیرمستقیم روان‌شناختی تحریم‌ها به صورت عدم امنیت و خطر ادراک شده (Pratt & Alizadeh, 2018; Seyfi et al., 2018).

ایران تلاش کرد تا تحریم‌های متوالی را پشت سر بگذارد، این امر به‌ویژه از آنجاکه تقویت گردشگری ورودی و نقش‌های اقتصادی و فرهنگی آن از اهداف مشترک مورد حمایت دولت‌های مختلف در ایران مدرن بوده است، بسیار قابل توجه است (Mozaffari et al., 2017). سیاست‌های اتخاذ شده برای دور زدن تحریم و از سوی دیگر مذاکره برای رفع تحریم آمریکا در چندین سال اخیر ضرورت بررسی این فرایند و تأثیرگذاری بر صنعت گردشگری با توجه به تحولات جهانی و منطقه‌ای شکاف تحقیقاتی این پژوهش است.

از جمله سیاست‌های پشت سر گذاردن تحریم‌ها ارزان قیمت کردن صنعت گردشگری بوده است. ایران می‌تواند مقصدی ارزان برای کشورهای با ارزش ارزی بالا باشد که عاملی موفق در جذب گردشگر از کشورها است (اکبرنتاج و میرتقیان، ۲۰۱۳) لذا در تناسب با شرایط و موقعیت مسئله‌ای موجود در وضع کنونی صنعت گردشگری ایران بعد از لغو تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل و افزایش تحریم‌های یک‌جانبه ایالات متحده و در حوزه نظری مورد بحث، ساختار سیستمی مسئله پژوهش در بستری توصیفی و در قالب الگوی کیفی صورت‌بندی می‌شود و در مقام پاسخ به این پرسش کلیدی بر خواهد آمد که: تحریم‌های تجاری چه تأثیری بر صنعت گردشگری ایران می‌گذارند؟ هدف از انجام این پژوهش تبیین تأثیر اقتصادی تحریم‌های آمریکا بخصوص تحریم‌های ثانویه بر صنعت گردشگری ایران است.

بنابراین این مطالعه به بررسی رابطه پیچیده بین تحریم‌ها و گردشگری در ایران می‌پردازد. ابتدا ژئوپلیتیک تحریم‌ها به همراه فضای جغرافیایی معاصر ادبیات تحریم در گردشگری و قدرت رژیم‌های تحریم مورد بحث قرار گرفته و به دنبال آن روش تحقیق، و سپس ادبیات فعلی تحریم‌ها و گردشگری به صورت موضوعی بررسی می‌شود. یافته‌های این مطالعه به ایجاد یک تصویر ترکیبی از تحریم‌ها و نتیجه‌گیری درباره پیامدهای آن‌ها کمک می‌کند.

۲. ادبیات پژوهش

گردشگری با سیاست جهانی نزدیک است و می‌تواند بر دیپلماسی بین‌المللی تأثیر بگذارد (Butler et al., 2017). گردشگری، همان‌طور که شامل جابجایی مردم از کشوری به کشور دیگر در حوزه‌های فضایی مختلف است، دارای پیامدهای سیاسی است. تحریم‌ها زمانی که آزادی حرکت جغرافیایی افراد را محدود می‌کند، به‌عنوان محدودیت‌های سفر طبقه‌بندی می‌شوند. پایگاه داده تحریم‌های جهانی (GSDB)^۱ دو نوع تحریم سفر را مشخص می‌کند: (۱) محدودیت‌های سفر برای افراد به کشور فرستنده. و (۲) سفر از کشور تحریم‌کننده به کشور تحریم شده است. تأثیرات نهایی محدودیت در رفتار سفر به اهداف کشورها یا مؤسسات تحریم‌کننده بستگی دارد (Seyfi & Hall, 2020).

تحریم‌ها یکی از پرستفاده‌ترین ابزارهای سیاست خارجی در روابط بین‌الملل است. اصطلاح "تحریم" هیچ تعریف مشترک مورد توافق ندارد. این اصطلاح می‌تواند به‌طور هم‌زمان مفهوم مثبتی داشته باشد، همان‌طور که کسی از "مجازات قانونی" به معنای اعطای مشروعیت قانون به‌عنوان یا گزاره هنجاری صحبت می‌کند. با این حال، در بیشتر اوقات، این مفهوم، مفهوم منفی مجازات یا مجازات رفتار انحرافی را در بر دارد (Hagemejer et al., 2020).

استفاده گسترده از تحریم‌های اقتصادی و سایر تحریم‌ها یکی از پارادوکس‌های بزرگ سیاست خارجی معاصر است، حتی اگر آن‌ها در حال تبدیل شدن به ابزار سیاست انتخاب بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی و کشورهای جهان پس از جنگ سرد باشند (Brzoska, 2015; Hufbauer et al., 2008; Weiss, 1999). به‌طور کلی دفاع از تصویب تحریم‌ها، به‌عنوان یک ابزار سیاست خارجی، با این انتظار پیش‌بینی شد که تحریم‌ها جایگزینی برای استفاده از زور ارائه دهند (Lucena Carneiro & Apolinário Jr, 2016).

یکی دیگر از عناصر پیچیده‌تر در درک تعریف و کاربرد تحریم‌ها این است که تشخیص اینکه آن‌ها فقط در حوزه اقتصادی اعمال نمی‌شوند، و یا اینکه فقط به‌صورت دولتی اعمال نمی‌شود، بسیار حائز اهمیت است. اگرچه به‌طور کلی تحت عنوان تحریم شناخته می‌شود، همچنین می‌تواند توسط سازمان‌های بین‌المللی و داخلی، اتحادها، شرکت‌ها، دانشگاه‌ها، شهرداری‌ها یا اشخاص تحریم شود. درواقع، چنین اقداماتی برای اقدامات علیه دولت

¹. Global Sanctions Data Base

آفریقای جنوبی در دوران آپارتاید حیاتی بود و همچنان یک محل قابل توجه مانند جنبش تحریم بدون خشونت، تحریف و تحریم‌ها (BDS) برای حقوق فلسطین است. با این حال، لازم به ذکر است که در چنین مواردی ظرفیت ترویج یا فعالیت هنوز توسط قوانین و سیاست‌های کشور فرستنده محدود می‌شود و در برخی موارد، با توجه به پتانسیل اعمال برون‌مرزی قوانین داخلی حالت هدف در مورد جنبش BDS نیز به نظر می‌رسد تحریم‌هایی علیه تحریم‌ها وجود دارد. رژیم‌های تحریم معمولاً ترکیبی از انواع مختلف تحریم‌ها هستند. این موارد را می‌توان به‌طور کلی به دسته تحریم‌های اقتصادی و مالی و تحریم‌های غیراقتصادی تقسیم کرد.

تحریم‌ها اغلب به‌طور خاص بر مبنای بهبود حقوق بشر اعمال می‌شوند (Peksen, 2009). اما بیشتر هدف‌های اصلی از تحریم، با نیت اقتصادی و سیاسی است. به‌طوری‌که پکسن (۲۰۰۹) اثرات تحریم‌ها بر حقوق بشر در کشورهایی را که تحت تحریم اقتصادی را در بررسی تجربی از تأثیرات تحریم‌ها بر حقوق تمامیت جسمی شهروندان در کشورهای هدف برای دوره ۲۰۰۰-۱۹۹۱ ارائه می‌دهد. وی نشان می‌دهد تحریم‌های اقتصادی احترام دولت به حقوق تمامیت جسمی، از جمله آزادی از ناپدید شدن، قتل‌های غیرقضایی، شکنجه و زندان سیاسی را بدتر می‌کند. وی همچنین اظهار داشت که تحریم‌های چندجانبه تأثیر منفی کلی بیشتری نسبت به تحریم‌های یک‌جانبه بر حقوق بشر دارند. در یک مطالعه مشابه، وود (۲۰۰۸) رابطه بین تحریم‌های اقتصادی و سرکوب حقوق بشر توسط دولت را بررسی می‌کند. وی با استفاده از ادبیات انتخاب عمومی و محدودیت‌های نهادی، استدلال می‌کند که اعمال تحریم‌های اقتصادی با تشویق مقامات برای افزایش سرکوب، بر شرایط حقوق بشر در کشور هدف تأثیر منفی می‌گذارد. هال (Hall, 2005)، نیز تحریم‌ها را نوعی دیپلماسی "هویج و چماق" در برخورد با تجارت و سیاست بین‌الملل تلقی می‌شوند و همچنین به دلیل تأثیر مخربی که می‌توانند بر جمعیت غیرنظامی بی‌گناه داشته باشند، به دلیل تأثیرگذاری بیش‌ازحد مورد انتقاد قرار گرفتند.

تحریم‌های اقتصادی معمولاً مهم‌ترین تحریم‌ها علیه یک کشور است. آن‌ها "خروج عمدی، الهام گرفته از دولت، یا تهدید به عقب‌نشینی از روابط تجاری و مالی عرفی" را نشان می‌دهند (Hufbauer et al., 1990). همان‌طور که کرافورد (Crawford, 1999) به‌خوبی

بیان می‌کند هدف تحریم‌ها ممکن است به‌سادگی "دولت" باشد، اما در صورت تفکیک اهداف، تحریم‌ها بهتر درک می‌شوند.

تحریم‌های اقتصادی در تقسیم‌بندی کلی شامل تحریم‌های تجاری و مالی است (Hufbauer et al., 2007; علوی, ۱۳۹۳). موفقیت تحریم به همراهی و درجه مشارکت کشورهای تحریم‌کننده بستگی دارد. «از این نظر تحریم اقتصادی به سه گروه همه‌جانبه، چندجانبه و یک‌جانبه تقسیم می‌شود» (Hufbauer et al., 2007). تحریم یک‌جانبه خود به دو نوع اولیه و ثانویه (فراسرزمینی) تقسیم می‌شود. استفن پرات (۲۰۱۸) مدلی را ارائه می‌دهد که بر اساس آن تأثیر تحریم‌ها در چهار زمینه قابل درک است: اقتصاد کلان، تأثیرات مستقیم، تأثیرات غیرمستقیم و تأثیرات ناشی از آن است (Pratt, 2018).

تحریم‌های مالی یا قطع خدمات مالی به اشخاص حقیقی و حقوقی مورد هدف براساس نهادهای مالی به سه حوزه بانکی، بیمه و بازار سرمایه تقسیم‌بندی می‌شود. «تحریم بانکی عبارت است از مجموعه سیاست‌ها، مقررات و اقداماتی که به‌منظور قطع یا کاهش روابط بانک‌های یک یا چند کشور با بانک‌های هدف (تحت تحریم) به کار گرفته می‌شود» (Katzman, 2011). با توجه به وابستگی ارتباطات اقتصادی در عرصه بین‌المللی به خدمات بانکی متمرکز، تحریم‌های بانکی قوی‌ترین تحریم مالی و اقتصادی است و ممکن است موجب مشکلات تجاری در کشورهای هدف شود (Hufbauer, 2007). تحریم‌ها در مسیرهای ارتباطی سوئیفت^۱ لنگرانداخته و از این واقعیت که پرداخته‌ای فراملی به نقاط عبور محدود و سواستفاده می‌کنند. در حال حاضر، سوئیفت حدود ۸۰٪ از پرداخته‌های بین‌بانکی جهانی را تسهیل می‌کند، و به "یک گذرگاه اجباری برای سازمان‌های مالی در سراسر جهان" تبدیل شده است (Scott & Zachariadis, 2012).

بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران بیش از سایر ذینفعان به بازار حساس است. زیرا ذینفعان بخش خصوصی به ثبات مالی، دستمزد و پایداری اقتصادی علاقه‌مند هستند. حمایت و همکاری جامعه محلی اغلب برای این اهداف ضروری است و مسیر دستیابی به اهداف تجاری و اقتصادی اغلب ممکن است شامل حفظ دارایی‌های طبیعی ضروری، اساسی برای محصول گردشگری و حفظ روابط خوب با جوامع مجاور یا متأثر از ابتکار گردشگری باشد. (Ashley, Roe et al., 2002; Hawkins & Mann, 2007; Wearing & McDonald, 2002).

^۱ SWIFT .

اثرات ناشی از تحریم‌ها بر ثبات سیاسی در هنگام تعیین تصویر مقصد در مناطق تولیدکننده گردشگر و امنیت واقعی و قابل درک گردشگران بسیار مهم است (Avraham & Ketter, 2017; Hall, 2002). ثبات و امنیت سیاسی پیش‌نیاز بازدید گردشگر است. اگر گردشگران فرصت‌های جایگزین تعطیلات را انتخاب کنند که غلبه بر آن‌ها سال‌ها به طول می‌انجامد، می‌توانند بر تصمیم‌گیری گردشگر و انتخاب مقصد تأثیر بگذارند، و نتیجه منفی اقتصادی قابل توجهی برای مقصد خواهد داشت (Avraham et al., 2017; Hall, 2002).

پیشینه پژوهش

مروری جامع بر ادبیات موجود بر اساس آخرین دستاوردهای علمی در پایگاه‌های معتبر علمی جهان و همچنین نشریات معتبر داخلی صورت گرفت که نتایج مستخرج طی دو بخش پیشینه خارجی و داخلی مورد مطالعه و بررسی قرار می‌گیرد. با جستجو در پایگاه مقالات Web Of Science طی سالهای ۲۰۲۱-۲۰۲۰ مطالعات مربوط به حوزه تحریم‌ها و گردشگری با جستجوی چهار کلیدواژه "sanctions"، "economic impact"، "tourism" و "Iran" از بین مقالات استخراج شده، حدود ۷۸۰۰ کلیدواژه مشخص گردیده که با توجه به تکرارپذیری این کلیدواژه‌ها، ۹۱ کلیدواژه بیشتر از ۱۰ بار در این تعداد از مقالات استخراج شده، مورد استفاده قرار گرفته‌اند. به منظور ترسیم نقشه هم‌رخدادی واژگان در حوزه تحریم‌ها و گردشگری، ابتدا کلیه رکوردهای استخراج شده از پایگاه WOS را با استفاده از نرم‌افزار VOSviewer بررسی شد.

نام محقق	مدل یا روش استفاده شده	نتایج
Mehdi Nejati Mojtaba Bahmani 2020	تحقیق سعی کرده است با استفاده از یک مدل CGE منطقه‌ای، اثرات FDI در بخش OIG بر اقتصاد ایران را بررسی کند	نتایج نشان می‌دهد اگر FDI منجر به سرریز بهره‌وری نشود، باعث بیماری هلندی در اقتصاد ایران می‌شود. تولید و اشتغال در بخش‌های قابل تجارت کاهش و در بخش‌های غیرقابل تجارت افزایش یافته است. اگر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بهره‌وری بنگاه‌ها را بهبود بخشد، اثرات بیماری هلندی کاهش یافته یا از بین خواهد رفت. بنابراین، تولید در همه بخش‌ها بهبود یافته و شاخص قیمت مصرف‌کننده کاهش می‌یابد. در این راستا، ظرفیت جذب بنگاه‌های داخلی نقش مهمی در میزان سرریز فناوری و در نهایت کاهش تأثیر بیماری هلندی دارد.

این تحقیق با تحلیل هفت رویداد مربوط به تحریم‌های گردشگری چین در دهه گذشته، اثرات تحریم‌های گردشگری را بررسی می‌کند. یافته‌ها نشان می‌دهد که تحریم‌ها می‌تواند تعداد بازدیدکنندگان را به میزان قابل توجهی کاهش دهد. همچنین، تحریم‌های اختلافات غیرسیاسی و تحریم‌های اختلافات سیاسی از نظر شدت و تأثیر متفاوت هستند. همچنین تحریم‌های غیرسیاسی تأثیرات فوری کوتاه‌مدت دارند، درحالی‌که تحریم‌های سیاسی تأثیرات پایدار دارند. این مقاله تحریم‌های گردشگری را به عنوان یک عامل اصلی خطر در مدیریت مقصد بر جسته می‌کند.	رویکرد روایتی بر مبنای مدل‌های محلی	Qionglei Yua, Richard McManus, Dorothy A. Yen, Xiang (Yu, McManus et al.) Li 2020
یافته‌ها نشان می‌دهد گردشگری تحت تأثیر تحریم‌های تأثیرگذار بر گردشگری و مهمان‌نوازی و تصویر مقصد، مسافرت‌های بین‌المللی را به شدت محدود می‌کند و سرمایه‌گذاری‌های مالی و زنجیره‌های تأمین را مختل می‌کند. تحریم‌های گسترده‌تر ممکن است منجر به مشکلات اقتصادی و شخصی قابل توجهی در مقصد و همچنین اثرات غیرمستقیم از جمله کاهش ارزش ارز و فشارهای تورمی شود. با این وجود، علیرغم توسعه تحریم‌های هوشمند و هدفمند، آن‌ها به ندرت بر ظرفیت اجباری دولت هدفمند تأثیر می‌گذارند و باعث تغییر رفتار سیاسی می‌شوند. اقتصادهای مقاوم‌تری در پاسخ به تحریم‌هایی، گردشگری داخلی به دلیل کاهش تحرک بین‌المللی اهمیت بیشتری می‌یابد توسعه یابد.	بررسی اکتشافی و مرور سیستماتیک	Siamak Seyfi & C. Michael Hall 2020
این مطالعه با استفاده از یک رشته انضباطی در روابط بین‌الملل و علوم سیاسی و استفاده از لنز جنسیتی به دنبال بررسی تأثیرات جنسیتی تحریم‌های اقتصادی بر توانمندسازی زنان ایرانی در صنعت گردشگری و مهمان‌نوازی کشور است. یافته‌ها نشان می‌دهد که تحریم‌ها بر جنبه‌های اقتصادی، روان‌شناختی، اجتماعی و سیاسی توانمندسازی زنان تأثیر منفی گذاشته است. آسیب‌پذیری توانمندسازی در جامعه مذهبی-مردسالار ایران را برجسته می‌کند. از آنجا که چنین توانمندی اقتصادی به عنوان یکی از عوامل اصلی در توانمندسازی کلی زنان در ایران شناخته شده است، بنابراین تحت تأثیر تحریم‌ها است.	الگوی اکتشافی و کیفی از رویکرد تفسیری با توجه به ماهیت ذهنی و چندوجهی توانمندسازی	Siamak Seyfi, Colin Michael Hall & Tan Vo-Thanh 2020
این مطالعه نشان می‌دهد چگونه اعمال، لغو و برقراری مجدد تحریم‌ها بر صنعت گردشگری ایران تأثیر گذاشته است. ایجاد یک فضای تجاری که اگرچه صلح‌آمیز است، اما به عنوان مکانیزمی برای تسهیل SDG، به وعده بالقوه گردشگری عمل نمی‌کند. ارزش مطالعه در دو سهم متمایز است. اول، اینکه گفتمان صلح را از طریق گردشگری گسترش می‌دهد و نقش برجسته تحریم‌ها را به عنوان پدیده‌ای مهم و درعین حال به ندرت در ادبیات گردشگری و صلح بررسی می‌کند. با وجود رشد فزاینده تحریم‌ها، تحقیقات بسیار محدود صلح را از طریق تحریم‌ها و ارتباط آن با گردشگری و پیامدهای گسترده‌تر برای SDG ها بررسی کرده است. دوم، این مفهوم را تقویت می‌کند که ایده صحیح‌تر صلح برای تحقیقات صلح و گردشگری مورد نیاز است، ایده‌ای که بیشتر از عدم وجود خشونت، در مورد حقوق بشر، عدالت و امنیت اجتماعی-اقتصادی و زیست‌محیطی متمرکز است.	رویکرد تحقیق کیفی اکتشافی	Siamak Seyfi, Colin Michael Hall & Tan Vo-Thanh 2020

گشودن گردشگری بین‌المللی ایران در سال ۲۰۱۵ به‌عنوان حمایت از تلاش‌های عناصر لیبرال‌تر دولت برای ایجاد پل با کشورهای غربی تلقی شد. گردشگری در پاسخ به تحریم‌های جامعی مانند آنچه کشور ایران که از ایالات‌متحده تجربه می‌کند، قادر به انجام آن باشد. تحریم‌ها در ایران، اهمیت تحریم‌ها بر اساس تأثیرات آن‌ها بر گردشگری بین‌المللی و نیز میزان جایگاه سیستم گردشگری در سیستم اقتصادی و حقوقی ایالات‌متحده برجسته می‌شود. هر دو موضوع در بازاریابی و مدیریت مقصد نادیده گرفته شده‌اند اما برای درک جریان بین‌المللی سرمایه‌گذاری در گردشگری و همچنین محدودیت‌هایی که برخی از کشورها در تلاش برای گسترش گردشگری بین‌المللی با آن روبرو هستند بسیار حیاتی است.	روش کیفی استقرایی/ تجزیه و تحلیل محتوایی	Siamak Seyfi & C. Michael Hall 2020
این تحقیق خطر درک شده از سفر به ایران به‌عنوان یک مقصد گردشگری را از دیدگاه یک گروه، که تجربه قبلی بازدید از مکان را ندارند، بررسی کردند. نتایج نشان می‌دهد که گردشگران بالقوه ایران را به‌عنوان مقصدی با انواع مختلفی از خطر، از جمله خطر نقض حقوق بشر، رضایت، لباس نامناسب، جرم، و عدم دسترسی به پول نقد، ارتباطات، تأمین روایید و خطر اجتماعی درک می‌کنند. خطر درک شده از نقض حقوق بشر حاکی از برخی پیامدهای منفی بالقوه مانند امکان سوءتعبیر رفتار گردشگر توسط مقامات ایرانی است. خصومت بین ایران و کشورهای غربی از انقلاب ۱۹۷۷ باعث ایجاد وجهه منفی ایران شده است.	رویکرد ترکیبی از تحلیل محتوای کیفی و تحلیلی عاملی اکتشافی و تأییدی	Alireza Emami, Bahram Ranjbarian 2019
این تحقیق نشان داد که با توجه به توافقی هسته‌ای ۲۰۱۵، توجه بیشتر به صنعت گردشگری و مهمان‌نوازی در ایران گسترش یافت. پس از لغو تحریم‌ها، محققان و متخصصان ایرانی و بین‌المللی توجه بیشتری را به مطالعه صنعت گردشگری و مهمان‌نوازی در ایران اختصاص داده‌اند. این می‌تواند با افزایش حمایت دولت از تحقیق، توافقی‌نامه‌های مبادله، و آموزش بیشتر شود. علی‌رغم مشارکت‌های انجام شده و رویکرد جامع اتخاذ شده، یافته‌های این مطالعه هنوز باید با توجه به تعدادی از محدودیت‌ها که فرصت‌هایی را برای تحقیقات بیشتر فراهم می‌کند.	تجزیه و تحلیل محتوای یافته‌های تجربی و موضوعات تحقیقاتی / کانون‌های غالب	Siamak Seyfi, C. Michael Hall & Salar Kuhzady 2018
این تحقیق سیاست خارجی تهاجمی دونالد ترامپ در قبال ایران و خروج از برجام را بررسی و به این نتیجه رسید که توافقی هسته‌ای ایران به صنعت گردشگری ایران کمک کرده است. این امر از طریق افزایش قابل توجه گردشگران ورودی به کشور و سرمایه‌گذاری خارجی در زیرساخت‌های مربوط به گردشگری مشهود است. علیرغم این تحولات مثبت، ایران همچنان در نبرد منطقه‌ای عظیم، از جمله جنگ در سوریه، عراق و یمن، نقش مهمی دارد و با رقیب اصلی منطقه‌ای خود، عربستان سعودی، تنش‌های فزاینده‌ای را تجربه می‌کند. موضع تهاجمی روزافزون آمریکا در قبال ایران مطمئناً بر مشکلات پیش روی ایران برای یک رفاه طولانی‌مدت خواهد افزود.	مقاله مروری - انتقادی	Masood Khodadadi 2018
این مقاله تجزیه و تحلیل مکانیسم‌های مقابله با کشورهای تحت تأثیر تحریم‌های اقتصادی و سیاسی چندجانبه و به‌ویژه چگونگی تعبیه گردشگری در این اقدامات را ارائه می‌دهد. با این وجود، اگرچه گردشگری بین‌المللی ممکن است از تحریم‌ها رنج ببرد، اما گردشگری داخلی می‌تواند برای بخش گردشگری و مهمان‌نوازی اهمیت پیدا کند.	مقاله مروری - انتقادی	Siamak Seyfi & C. Michael Hall 2018
هدف از این مطالعه شناسایی این موضوع است که آیا ارتباطی بین تحریم‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی و پویایی گردشگری ورودی در روسیه وجود دارد یا خیر. نتیجه گرفته می‌شود که جریان‌های گردشگری ورودی به‌طور قابل توجهی تحت تأثیر تحریم‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی	تجزیه و تحلیل مقایسه‌ای و	R.V. Pyrma, S.Y. Belokonev, S.V. Rastorguev 2018

روش ارزیابی های متخصص	هستند. جریان "گردشگران واقعی" از کشورهایی که به تحریم‌های بین‌المللی علیه روسیه نبیوسته‌اند افزایش یافته و از کشورهای عضو آن‌ها کاهش یافته است.
تجزیه و تحلیل همبستگی، تحلیل رگرسیون	یافته‌های تحقیق نشان داد بازار گردشگری روسیه تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد. گردشگری خروجی روسیه در رکود است. جریان‌های گردشگری بسته به چندین عامل اقتصادی اجتماعی و سیاسی در نوسان هستند. کاهش درآمد واقعی، عدم تنظیم فعالیت‌های گردشگری، نقص قوانین، عدم مسئولیت در برابر مشتریان - همه این عوامل منجر به بحران گردشگری می‌شود. افزایش بیشتر تنش‌ها منجر به کاهش جریان خروجی می‌شود.
رویکرد GDM	نتایج نشان می‌دهد که تأثیر گردشگری بر رشد اقتصادی مثبت است. بنابراین، برای ایران به نظر می‌رسد که گردشگری در کل از رشد اقتصاد عمومی حمایت می‌کند. نتایج میانگین سهم گردشگری در رشد اقتصادی در استان‌های ایران نشان می‌دهد که خراسان رضوی بیشترین سهم را در رشد اقتصادی داشته، گیلان مقام دوم و اردبیل با بیش از ۱٪ در رتبه سوم قرار دارند و ۲۸ استان دیگر نیز همچنان سهم مثبتی داشته‌اند، اگرچه کمتر از ۱٪ بوده است.
Computable general equilibrium (CGE) model	این تحقیق برای برآورد تأثیر اقتصادی لغو تحریم‌ها برای گردشگری و اقتصاد گسترده‌تر در ایران، از یک مدل تعادل عمومی قابل محاسبه چندبخشی در کشور استفاده می‌کند. یافته‌ها نشان می‌دهد که گردشگری باعث تقویت اقتصاد می‌شود. با این حال، اثرات توزیع مجددی وجود دارد که منابع را از سایر بخش‌های صادراتی دور می‌کند.
AN INPUT- OUTPUT APPROACH	این پژوهش سهم اقتصادی گردشگری در ایران را با رویکرد داده-ستاندها بررسی کرده است مقاله از یک مدل ورودی-خروجی برای محاسبه ضرایب درآمد و ضرایب اشتغال برای ارزیابی سهم اقتصادی فعالیت‌های گردشگری استفاده کرده است. نتایج نشان داده است پتانسیل اقتصادی برای گردشگری وجود دارد. صنعت گردشگری می‌تواند نقش مهمی در تحریک رشد اقتصادی و اشتغال ایفا کند.
مقاله مروری - انتقادی h	نتیجه تحقیق نشان می‌دهد توافق هسته‌ای احتمالی و متعاقب آن ترم شدن روابط با غرب، فرصت‌های بی‌نظیری را برای بخش مهمان‌نوازی در ایران ایجاد خواهد کرد. واضح است که سرمایه‌گذاران خارجی مشتاق کشف بازار دست‌نخورده ایران هستند زیرا "ایران بزرگ‌ترین اقتصادی برای ورود مجدد به بازارهای بین‌المللی از زمان سقوط اتحاد جماهیر شوروی خواهد بود". با این حال، نباید فراموش کنیم که زیرساخت‌های گردشگری در ایران نسبتاً توسعه نیافته‌اند و از کیفیت پایین خدمات در هتل‌ها و سایر ارائه‌دهندگان خدمات در بخش رنج می‌برند. ایران همچنین با دولت‌های غربی روابط پیچیده‌ای دارد و از تصاویر منفی در رسانه‌های غربی رنج می‌برد که این کشور را خطرناک و نامهربان معرفی می‌کند. با این حال، هنوز راهی وجود دارد که این کشور بتواند به یکی از بازیگران اصلی در منطقه تبدیل شود.
رویکرد کینزی	این تحقیق نشان داد در شرایط تحریم سرمایه‌گذاری‌ها می‌توانند تنها از طریق منابع داخلی و با مکانیزم‌های مشارکت دولت و بخش خصوصی حاصل شوند. باید توجه زیادی به شکل‌گیری تصویر مثبت گردشگری از مناطق روسیه توسط اقدام خاص دولت و تجارت برای توسعه زیرساخت‌های توریستی در این مناطق پشتیبانی شود. در این صورت روسیه قادر خواهد بود از مزیت اصلی رقابت - تضادهای طبیعی و فرهنگی اجتماعی استفاده کند که امکان توسعه انواع گردشگری در مکان‌های مختلف و در تمام فصول را فراهم می‌آورد.
با استفاده از مدل گردش پولی	نتایج نشان می‌دهد یکی از این دلایل را عدم آشنایی مدیران و برنامه‌ریزان و حتی ساکنین مناطق گردشگری به مباحث اثرات اقتصادی و اجتماعی گردشگری و عدم اطلاع و دانش کافی عموم مردم و سرمایه‌گذاران بالقوه از مواهب این صنعت برای استان مازندران دانست. آشنایی با یک برآورد اقتصادی از اثرات فعالیت‌های گردشگری در شهرستان نور می‌تواند بر اهمیت این صنعت در توسعه شهرستان تأکید نماید.
	محمدحسین ایمانی خوشخو ولی‌الله علیزاده و احمدرضا سلیمانی، ۱۳۹۵

نتایج تحقیق نشان می‌دهد خروج آمریکا از برجام و بحث بازگشت مجدد تحریم‌ها موجب شده است بسیاری از فعالان صنایع مختلف نگران این موضوع باشند که آیا تحریم‌ها در روند فعالیتی آن‌ها تأثیرات منفی می‌گذارد یا خیر. صنعت گردشگری نیز از این قاعده مستثنا نیست و فعالان این حوزه هم نگران آن هستند که تحریمات اخیر سیاسی و اقتصادی در دو بخش گردشگری تأثیرات منفی بگذارد؛ یک بخش آن مربوط به ورود گردشگر خارجی است و دومین بخش نیز به توسعه زیرساخت‌های گردشگری برمی‌گردد.	حقوقی و اقتصادی	علی اکبر حکم آبادی و افسانه دولت آبادی ۱۳۹۹
یافته‌ها نشان داد «بازاریابی» تأکید بر گردشگری فعال «ا» ارائه خدمات ضروری «ا» خلق تجارب متمایز «ا» دور زدن تحریم‌ها «ا» جذب سرمایه و توسعه زیرساخت‌ها «و» تأکید بر برگزاری رویدادهای ورزشی داخلی و بین‌المللی با توجه به موقعیت بین‌المللی ایران در جهان «به ترتیب مهم‌ترین استراتژی‌هایی هستند که برای توسعه گردشگری ورزشی ایران مورد نیاز هستند. نتایج نشان داد؛ اولین و بزرگ‌ترین اقدامات در زمینه توسعه گردشگری ورزشی در ایران بازاریابی و توسعه گردشگری ورزشی فعال یا گردشگری ماجراجویانه است.	برنامه‌ریزی استراتژیک	جبار سیف پناهی شعبانی، مهدی دستگردی؛ نادر رنجبر و رحیم خسرومنش، ۱۴۰۱

جمع‌بندی از مرور پیشینه داخلی و خارجی در خصوص عوامل تأثیرگذار بر صنعت گردشگری، نشان می‌دهد تحریم‌ها بر صنعت گردشگری ایران مؤثر است و مؤلفه‌های کاهش ارزش ریال، محدودیت روادید، محدودیت کارت‌های اعتباری و تصویر منفی از مقصد پرتکرارترین مؤلفه‌های استفاده‌شده در پژوهش‌ها بوده‌اند. متأسفانه تحقیقات داخلی کمتر موضوع تحریم‌ها را در حوزه گردشگری مورد بحث قرار داده‌اند و بیشتر مقالات منتشر شده با مطالعه موردی ایران پژوهش‌های بین‌المللی است. با این حال این تحقیق در مقایسه با پژوهش قبلی شکاف تحقیقاتی قابل توجهی در این مطالعات مشاهده می‌شود که سعی بر آن است تا با پرداختن به دیگر ابعاد اقتصاد گردشگری متأثر از تحریم‌ها، این پژوهش برای پر نمودن این شکاف، دانشی از یک چارچوب مفهومی - نظری مناسب ارائه داده شود و نقش هریک از عناصر و مؤلفه‌های آن بر اقتصاد گردشگری مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد. تشدید تحریم‌ها بخصوص تحریم‌های تجاری یک‌جانبه ایالات متحده در تحقیقات قبلی بحث نشده است؛ لذا این تحقیق با توجه به تشدید تحریم‌ها و افزایش تنش‌های بین‌المللی به‌ویژه ایران و ایالات متحده آمریکا می‌تواند جنبه‌های جدیدی از تأثیرگذاری تحریم‌ها را مورد بحث قرار دهد.

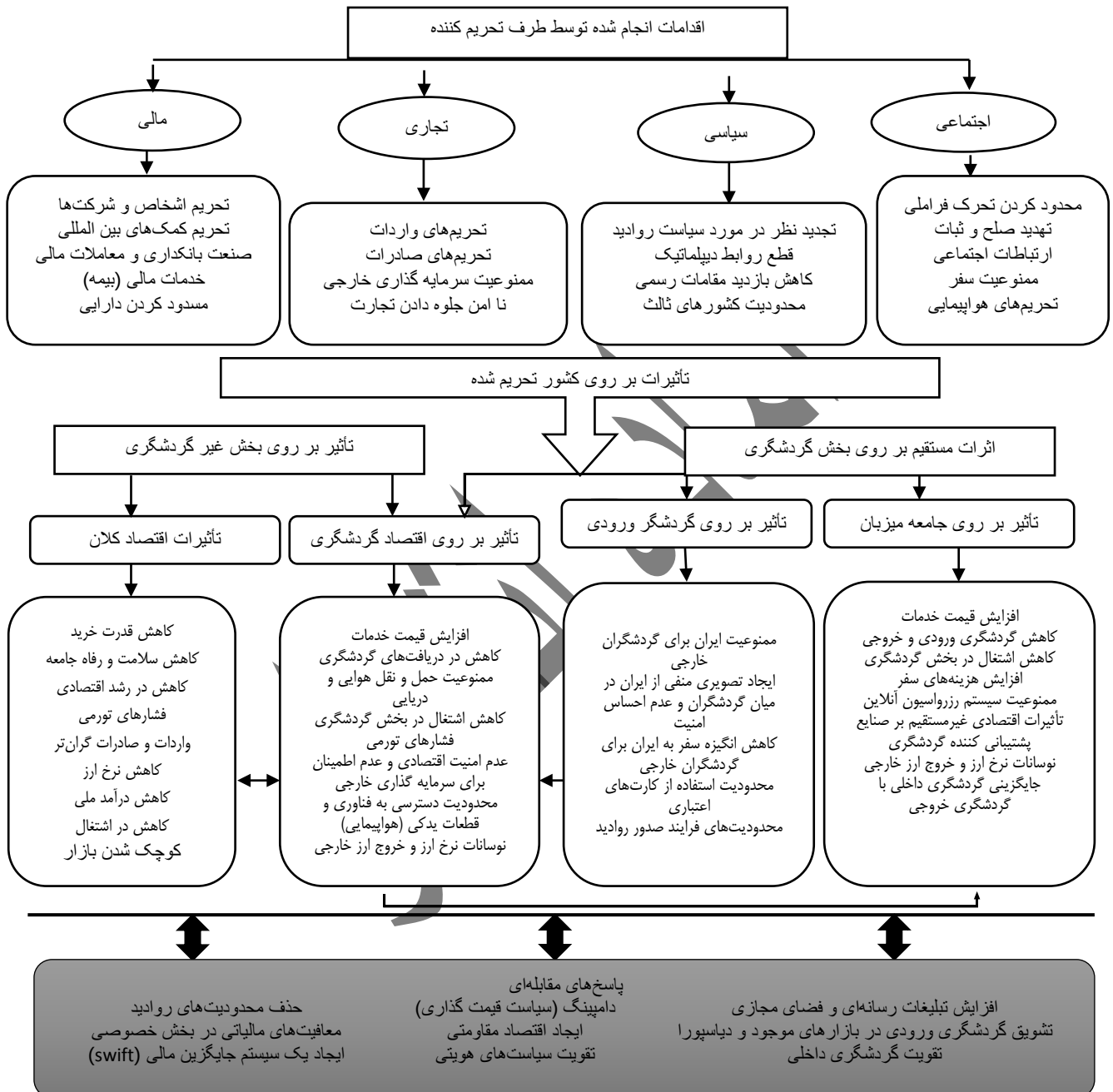
باتوجه به پشت سر گذاشتن تحریم‌های بین‌المللی ایران و رفع تحریم‌ها بر اساس قطعنامه‌های شورای امنیت و افزایش تحریم‌های یک‌جانبه ایالات متحده آمریکا و همراهی برخی از کشورهای اروپایی در مهر و موم‌های اخیر، این تحقیق در صدد است این وضعیت جدید را و تأثیر آن را بر مؤلفه‌های صنعت گردشگری مورد بحث قرار دهد.

در شرایط تشدید تحریم‌ها ضروری است تا برای از دست رفتن بازارهای سنتی و همچنین توسعه و ارتقاء ملی و منطقه‌ای بازار گردشگری، تدارک و پیش‌بینی‌های لازم را برای مقابله با بحران‌های احتمالی در نظر گرفت تا این صنعت نوظهور و حساس به حوادث سیاسی و اقتصادی بیش از این در معرض آسیب قرار نگیرد.

مدل مفهومی

استفن پرات و علیزاده (Pratt & Alizadeh, 2018) به منظور بررسی آثار اقتصادی گردشگری به برآورد تأثیر اقتصادی لغو تحریم‌ها برای گردشگری و اقتصاد گسترده‌تر در ایران، با استفاده از یک مدل تعادل عمومی قابل محاسبه چندبخشی یک کشور (CGE) پرداخت. همان‌طور که توسط سانگ، دویر، لی و کائو (۲۰۱۲) اشاره شده است، روش CGE دقیق‌ترین روش برای درک تأثیرات اقتصادی گردشگری است (Song et al., 2012). مدل‌های CGE مناسب‌ترین ابزار به عنوان یک روش پذیرفته شده برای تحلیل صحیح تأثیرات اقتصادی گردشگری هستند. از آن‌ها در کاربردهای مختلف استفاده شده است. این‌ها شامل تأثیرات اقتصادی تغییرات در گردشگری ورودی (Adams & Blake, 1992; Meng, 2014) تأثیرات اقتصادی بحران‌های گردشگری (Parmenter, 1992; Meng, 2014)؛ تأثیر اقتصادی رویدادهای خاص (Li & Jago, 2013; Madden, 2002) و تأثیرات اقتصادی سیاست اقتصادی، مانند مسائل مالیات (Forsyth, Dwyer et al., 2014)، کاهش فقر (Blake, 2008) و تغییرات آب و هوایی (Berritella, Bigano et al., 2006) است. استفن پرات و علیزاده مدلی را ارائه می‌دهند که بر اساس آن تأثیر تحریم‌ها در چهار زمینه قابل درک معرفی می‌کنند: اقتصاد کلان، تأثیرات مستقیم، تأثیرات غیرمستقیم و تأثیرات ناشی از آن. در سطح کلان، تحریم‌های اقتصادی هم بر روی عرضه و تقاضای اقتصاد تأثیر می‌گذارد.

در این تحقیق برای تناسب مؤلفه‌های مفهومی تشریح شده و ساختار و روابط میان سؤال و با استفاده از تلفیقی از دو مدل Michael Hall (2019) و Stephen Pratt (2018) به کشف مقولات تأثیرگذار در حیطه سؤالات پژوهش پرداخته و به منظور رسیدن به پاسخ‌ها و برآورده شدن اهداف پژوهش در جهت نیل به چهارچوب مفهومی مناسب با موضوع تحقیق یافته‌های به دست آمده را مورد تجزیه و تحلیل و بررسی قرار می‌دهیم. (شکل ۱)

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش (محقق ساخته)

روش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و از نظر نوع روش، بر توصیف سیستماتیک از وضعیت موجود و تحلیل روابط میان پدیده‌ها استوار است و از لحاظ گستره زمانی نیز به صورت مقطعی است. پژوهش حاضر کیفی است، در بخش کیفی از روش نمونه‌گیری موارد خاص یا ویژه و در دسترس بر اساس روش گلوله برفی استفاده و حجم نمونه برابر ۲۰ نفر از خبرگان در حوزه صنعت گردشگری بر اساس اشباع نظری انجام گردید. ابتدا به روش مصاحبه نیمه ساختاریافته نظرات خبرگان جمع‌آوری گردید. متن مصاحبه‌ها خط به خط خوانده و به روش تحلیل مقایسه‌ای مداوم و مطابق با روش استراوس و کوربین توسط نرم‌افزار Maxqda 2020 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

از روش کدگذاری سه مرحله‌ای: کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی استفاده شد. در مرحله دوم، روابط میان کدهای اصلی و محورها شناسایی و عوامل مؤثر بر اقتصاد صنعت گردشگری شناسایی و طبقه‌بندی شد. برای رعایت کیفیت و اعتبار مصاحبه‌ها و روایی سؤالات از دورویکرد باورپذیری و اطمینان‌پذیری (روش کنترل عضو یا اعتبار پاسخگو)، استفاده شده است. به طوری که چهار مصاحبه‌شوندگان که دسترسی بهتر و سریع‌تری وجود داشت و از اعتبار لازم در درک مفاهیم تحریم‌های اقتصادی برخوردار بودند، به عنوان گروه کنترل انتخاب و در مراحل کدگذاری، در تعریف مقولات و دسته‌بندی نهایی با آن‌ها کنترل و اعتبارسنجی شد. همچنین بررسی ادبیات پژوهش نیز مورد توجه قرار گرفته و مقولات استخراج شده با ادبیات موجود در حوزه تحریم‌های اقتصادی مورد تطبیق قرار داده شد. البته هدف، تطابق تام با یافته‌های پیشین نبوده؛ هرچند تلاش شد تا اعتبار نتایج بر پایه تعمیم ضمنی یافته‌ها (مقایسه با یافته‌های پژوهش‌های مشابه) حفظ شود.

یافته‌ها

برای انجام این تحقیق ۲۰ نفر از خبرگان در حوزه صنعت گردشگری شناسایی و مصاحبه انجام شد. از شاخص‌های آمار توصیفی برای بررسی ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان استفاده شده است. فراوانی پاسخ‌دهندگان بر اساس جنسیت، سن، میزان تحصیلات مورد بررسی قرار گرفت. از تعداد کل ۲۰ نفر مصاحبه‌شونده، ۱۸ نفر یعنی ۹۰ درصد نمونه مرد و ۲ نفر یعنی ۱۰ درصد پاسخ‌دهندگان زن بودند. از نظر رده سنی، ۱ نفر

یعنی ۵,۰٪ افراد کمتر از ۳۰ سال سن، ۴ نفر یعنی ۲۰,۰٪ افراد بین ۳۰ تا ۴۰ سال، ۷ نفر یعنی ۳۵,۰٪ افراد بین ۴۰ تا ۵۰ سال و ۸ نفر یعنی ۴۰,۰٪ درصد افراد نیز ۵۰ سال و بیشتر هستند. از نظر مدارج تحصیلی، ۳ نفر (معادل ۱۵ درصد) از پاسخ‌دهندگان مدرک کارشناسی، ۷ نفر (معادل ۳۵٪) از پاسخ‌دهندگان مدرک کارشناسی و ۱۰ نفر (معادل ۵۰٪) از پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات دکتری هستند.

ایجاد مقولات (کدگذاری محوری)

هدف از این مرحله از کدگذاری، برقراری رابطه بین طبقه‌های تولیدشده در مرحله کدگذاری باز است. از مصاحبه‌های انجام‌شده ۴ مؤلفه اصلی استخراج شد و از مؤلفه‌های اصلی ۱۰ مقوله طبقه‌بندی صورت گرفت که شامل ۲۶ متغیر به عنوان کد اولیه به دست آمد.

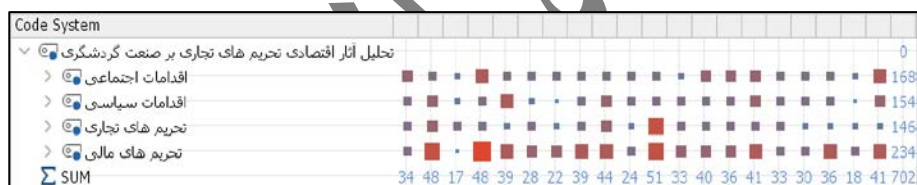
جدول ۱- کدگذاری محوری

تکرار	کد اولیه	مقوله فرعی	مقوله اصلی
۱۷	کاهش روابط اجتماعی	ارتباطات اجتماعی	اقدامات اجتماعی و مسافرت
۲۵	ایجاد تصویری منفی از ایران در میان گردشگران		
۱۲	محدودیت سفر حمل‌ونقل هوایی و دریایی	تحریم‌های مسافرتی	
۳۵	محدودیت دسترسی به فناوری و قطعات یدکی (هوایمایی)		
۲۵	فشارهای روانی از تورمی	تزلزل صلح و ثبات	
۵۴	کاهش انگیزه سفر به ایران برای گردشگران		
۱۱	ممنوعیت ایران برای گردشگران خارجی	تجدیدنظر در مورد سیاست ویزا	اقدامات سیاسی
۱۱	محدودیت‌های پروسه ویزا		
۶۳	کاهش گردشگری ورودی		
۱۲	افزایش هزینه‌های سفر	قطع روابط دیپلماتیک و تعلیق بازدید مقامات رسمی	
۵۷	کاهش در دریافت‌های گردشگری		
۱۵	نوسانات نرخ ارز و خروج ارز خارجی	تحریم‌های واردات تحریم‌های صادرات	تحریم‌های اقتصادی و تجاری
۱۵	واردات و صادرات گران‌تر		
۲۱	کاهش در اشتغال	اثرات شغلی	
۴۶	کاهش اشتغال در بخش گردشگری		
۴۹	عدم امنیت اقتصادی و عدم اطمینان برای سرمایه‌گذاری خارجی	ممنوعیت سرمایه‌گذاری خارجی	
۲۱	کوچک شدن بازار	تحریم اشخاص و شرکت‌ها	
۲۶	افزایش قیمت خدمات		

۳۴	کاهش درآمد ملی		
۴۹	کاهش رشد اقتصادی		
۱۸	بد شدن وضعیت سلامت و رفاه جامعه	تحریم کمک‌های بین‌المللی	صنعت بانکداری و معاملات مالی خدمات مالی (بیمه)
۵	کاهش نرخ ارز داخلی		
۱۱	ممنوعیت سیستم رزرواسیون آنلاین		
۱۵	محدودیت استفاده از کارت‌های اعتباری		
۱۷	کاهش قدرت خرید		
۳۸	تأثیرات اقتصادی غیرمستقیم بر صنایع پشتیبانی‌کننده گردشگری		

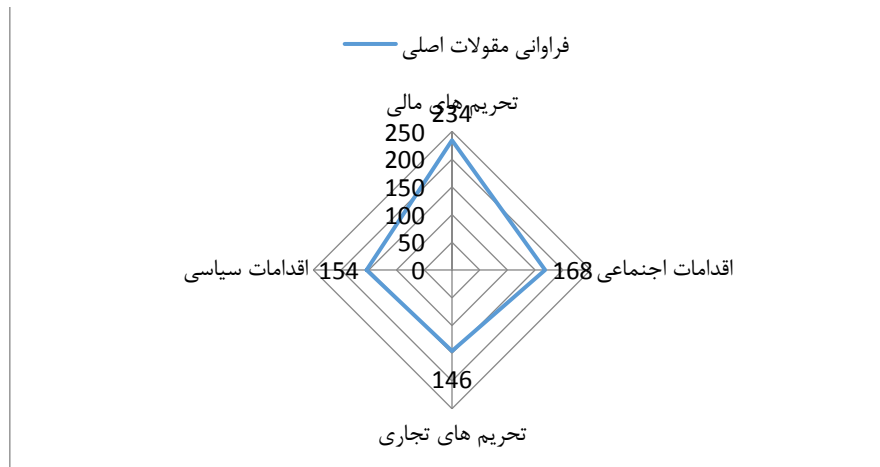
بررسی و تشریح مقولات

هر کدام از مقوله‌ها، از یک یا چند مفهوم تشکیل شده‌اند که آن مفاهیم درواقع بیانگر «ویژگی‌ها»، «شرایط» و یا «وضعیت» موجود و یا مطلوب مقوله موردنظر است. هم‌زمانی «توصیف» و «تجویز» دو مقولات فرعی و محوری تحقیق موردتوجه قرار گرفت و با استفاده از فراوانی کدهای داده‌شده به مقولات، اهمیت آن‌ها را مشخص نمود. (نمودار ۱ و ۲)

نمودار ۱- فراوانی کدگذاری مقولات اصلی

طبق مؤلفه‌ها و متغیرهای به‌دست‌آمده بیشترین فراوانی مربوط به تحریم‌های مالی با ۲۳۴ فراوانی و کمترین آن مربوط به تحریم‌های تجاری با ۱۴۶ فراوانی است. توزیع رتبه‌ای فراوانی مقولات اصلی تحریم‌های تأثیرگذار در نمودار ۲ قابل مشاهده است.

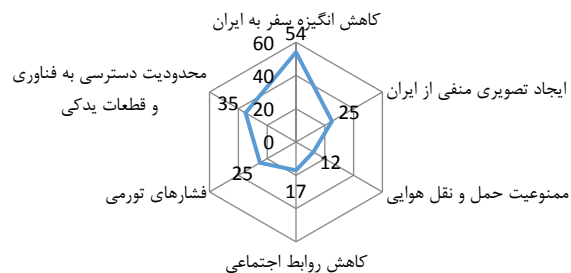

نمودار ۲- توزیع رتبه‌ای فراوانی مقولات اصلی تأثیرگذار بر ذهنیت گردشگران ورودی به خاک ایران

مقولات، میزان درصد فراوانی تعداد مصاحبه‌شوندگانی که به هر مقوله نیز مورد بررسی قرار گرفت تا عمومیت و گستردگی طیف مقوله اشاره‌شده در میان همه افراد به دست آید. ۱۰۰ درصد افراد به هریک از چهار مقوله اصلی (حداقل یک مقوله فرعی از هر مقوله اصلی) شناسایی شده اشاره داشته‌اند.

سنجش یافته‌های توصیفی در خصوص گویه‌های مقوله "اقدامات اجتماعی" نشان می‌دهد که از بین کدهای استخراج شده از بین تمام مصاحبه‌ها ۲۴٪ کدها به مقوله اقدامات اجتماعی اشاره داشته‌اند، و از این ۲۴٪ در میان مقولات فرعی بیشترین مقدار پاسخ‌ها به زیر مقوله "تزلزل صلح و ثبات" با ۴۷٪ میزان درصد فراوانی اشاره داشته‌اند که از میان این پاسخ‌ها ۶۸٪ مربوط به شاخص "کاهش انگیزه سفر به ایران برای گردشگران" و ۳۲٪ مربوط به شاخص "فشارهای تورمی" است. زیر مقوله "تحریم‌های هواپیمایی" با ۲۸٪ میزان درصد فراوانی در رتبه بعدی قرار می‌گیرد که از میان این پاسخ‌ها ۷۴٪ مربوط به شاخص "محدودیت دسترسی به فناوری و قطعات یدکی (هواپیمایی)" و ۲۶٪ مربوط به شاخص "ممنوعیت حمل و نقل هوایی و دریایی" است. همچنین کمترین مقدار پاسخ‌ها به زیرمقوله "ارتباطات اجتماعی" با ۲۵٪ میزان درصد فراوانی اشاره داشته‌اند از میان این پاسخ‌ها ۶۰٪ مربوط به شاخص "ایجاد تصویری منفی از ایران در میان گردشگران" و ۴۰٪ مربوط به شاخص "کاهش روابط اجتماعی" است.

شاخص های اقدامات اجتماعی

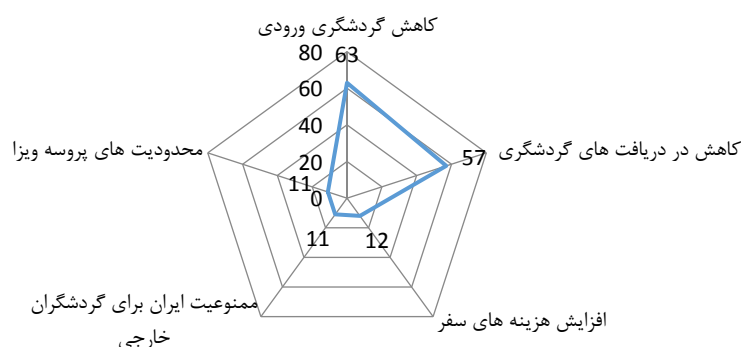
نمودار ۴- توزیع فراوانی زیرشاخص های اقدامات اجتماعی

سنجش یافته های توصیفی در خصوص گویه های مقوله "اقدامات سیاسی" نشان می دهد که از بین کدهای استخراج شده از بین تمام مصاحبه ها ۲۲٪ کدها به مقوله اقدامات سیاسی اشاره داشته اند. بیشترین مقدار پاسخ ها به زیر مقوله "تجدید نظر در مورد سیاست ویزا" با ۵۵٪ و ۷۴٪ مربوط به شاخص "کاهش گردشگری ورودی" و ۱۳٪ مربوط به شاخص "محدودیت های پروسه ویزا" و ۱۳٪ مربوط به شاخص "ممنوعیت ایران برای گردشگران خارجی" است. همچنین زیر مقوله "قطع روابط دیپلماتیک و تعلیق بازدید مقامات رسمی" با ۴۵٪ میزان درصد فراوانی مقدار پاسخ ها کمتری را به خود اختصاص داده است که از میان این پاسخ ها ۸۳٪ مربوط به شاخص "کاهش در دریافت های گردشگری" و ۱۷٪ مربوط به شاخص "افزایش هزینه های سفر" است.

تحلیل گویه های مقوله "تحریم های تجاری" نشان می دهد از بین تمام مصاحبه ها ۲۱٪ کدها به مقوله اقدامات سیاسی اشاره داشته اند. زیر مقوله "ممنوعیت سرمایه گذاری خارجی" با ۷۹٪ میزان درصد فراوانی اشاره داشته اند که از میان این پاسخ ها ۴۲٪ مربوط به شاخص "عدم امنیت اقتصادی و عدم اطمینان برای سرمایه گذاری خارجی" و ۴۰٪ مربوط به شاخص "کاهش اشتغال در بخش گردشگری" و ۱۸٪ مربوط به شاخص "کاهش در اشتغال" است. همچنین زیر مقوله "تحریم های واردات و تحریم های صادرات" با ۲۱٪ میزان درصد فراوانی مقدار پاسخ ها کمتری را به خود اختصاص داده است که از میان این پاسخ ها ۵۰٪ مربوط به

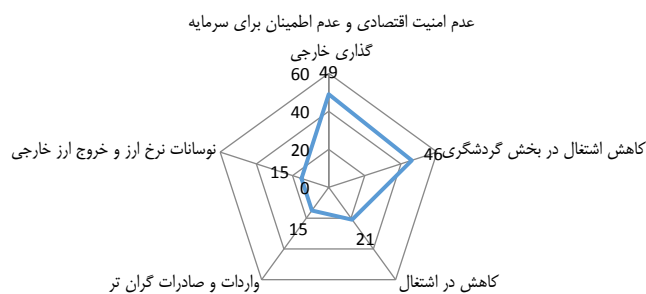
شاخص "نوسانات نرخ ارز و خروج ارز خارجی" و ۵۰٪ مربوط به شاخص "واردات و صادرات گران‌تر" است.

شاخص‌های اقدامات سیاسی

نمودار ۵- توزیع فراوانی زیرشاخص‌های اقدامات سیاسی

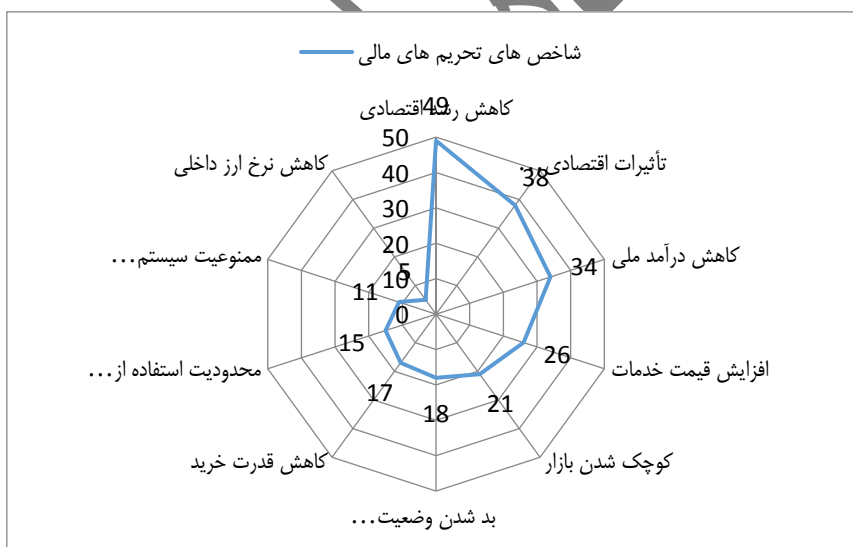
شاخص‌های تحریم‌های تجاری

نمودار ۶- توزیع فراوانی زیرشاخص‌های تحریم‌های تجاری

سنجش یافته‌های توصیفی در خصوص گویه‌های مقوله "تحریم‌های مالی" نشان می‌دهد که از بین کدهای استخراج‌شده از بین تمام مصاحبه‌ها ۳۳٪ کدها به مقوله تحریم‌های مالی

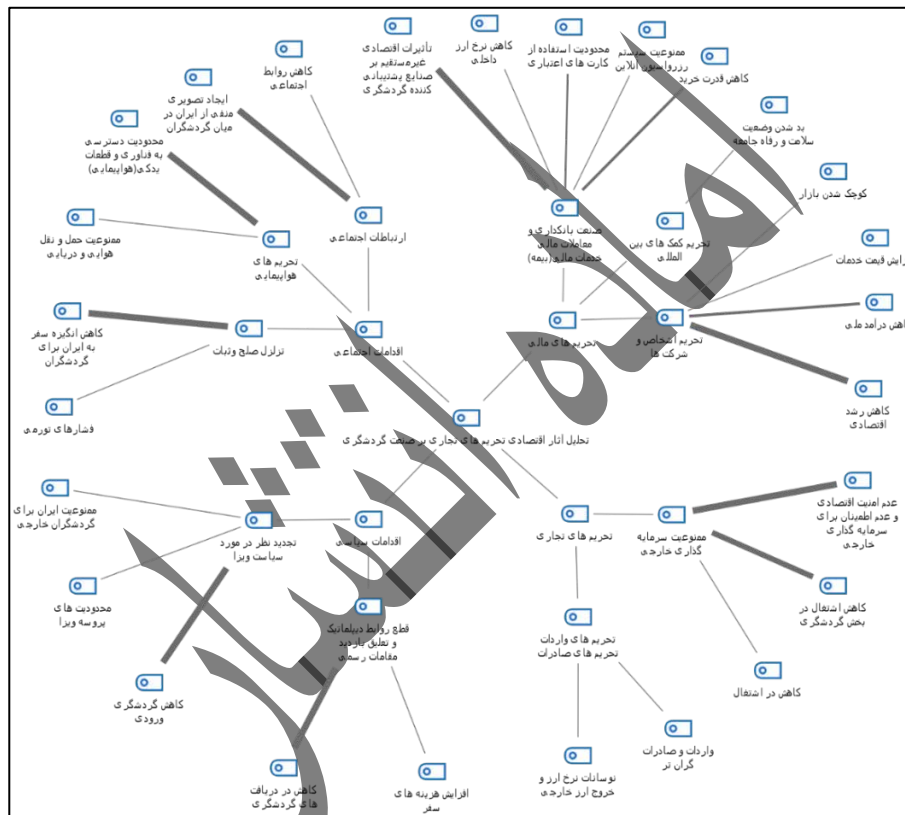
اشاره داشته‌اند، و از این ۳۳٪: در میان مقولات فرعی بیشترین مقدار پاسخ‌ها به زیرمقوله "تحریم اشخاص و شرکت‌ها" با ۵۵٪ میزان درصد فراوانی اشاره داشته‌اند که از میان این پاسخ‌ها ۳۸٪ مربوط به شاخص "کاهش رشد اقتصادی"، ۲۶٪ مربوط به شاخص "کاهش درآمد ملی"، ۲۰٪ مربوط به شاخص "افزایش قیمت خدمات" و ۱۶٪ مربوط به شاخص "کوچک شدن بازار" است. زیر مقوله "صنعت بانکداری و معاملات مالی خدمات مالی (بیمه)" با ۳۷٪ میزان درصد فراوانی در رتبه بعدی قرار می‌گیرد که از میان این پاسخ‌ها ۴۴٪ مربوط به شاخص "تأثیرات اقتصادی غیرمستقیم بر صنایع پشتیبانی‌کننده گردشگری"، ۲۰٪ مربوط به شاخص "کاهش قدرت خرید"، ۱۷٪ مربوط به شاخص "محدودیت استفاده از کارت‌های اعتباری" ۱۳٪ مربوط به شاخص "ممنوعیت سیستم رزرواسیون آنلاین" و ۶٪ مربوط به شاخص "کاهش نرخ ارز داخلی" است. همچنین کمترین مقدار پاسخ‌ها به زیرمقوله "تحریم کمک‌های بین‌المللی" با ۸٪ میزان درصد فراوانی اشاره داشته‌اند که این پاسخ‌ها مربوط به شاخص "بد شدن وضعیت سلامت و رفاه جامعه" است.

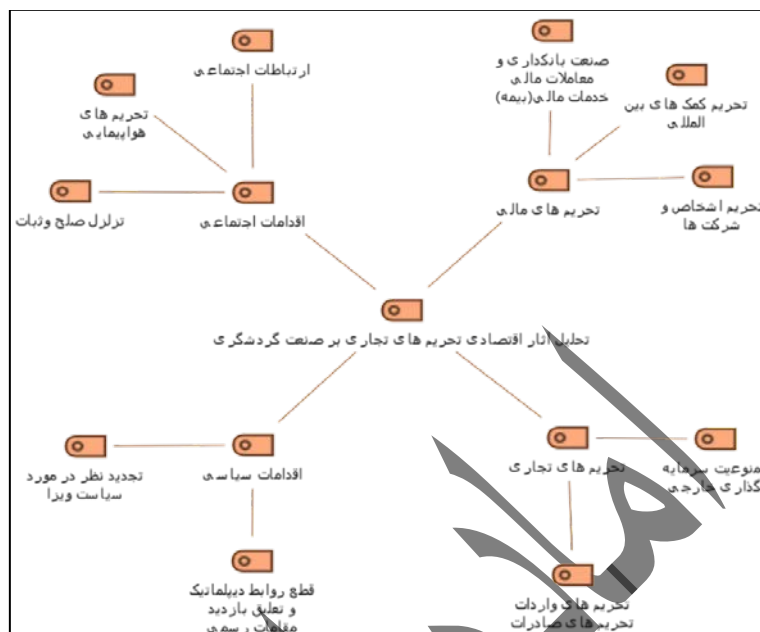
نمودار ۷- توزیع فراوانی زیرشاخص‌های تحریم‌های مالی

با بررسی داده‌های مدل درختی طراحی شده توسط نرم‌افزار، رابطه بین مقولات اصلی و فرعی و کدهای باز به تفصیل انجام شد. (شکل ۲) باوجود آنکه هریک از عوامل و مقولات

اصلی و فرعی تحریم‌ها بر ذهنیت گردشگران ورودی سهم بالایی هستند، اما سهم تأثیرگذاری هریک مؤلفه‌ها و گویه‌ها و شاخص‌ها به‌طور مجزا بر ذهنیت گردشگران ورودی متفاوت بوده و در این میان در بین مقولات اصلی تأثیرگذار "عوامل تحریم‌های مالی" یکی از تأثیرگذارترین عوامل مؤثر بر ذهنیت گردشگران ورودی و همچنین بر صنعت گردشگری ایران بوده است.

شکل ۲- مدل درختی مقولات اصلی و فرعی به همراه کدهای باز آثار اقتصادی تحریم‌های تجاری بر صنعت گردشگری ایران

شکل ۳- مدل درختی مقولات اصلی و فرعی آثار اقتصادی تحریم های تجاری بر صنعت گردشگری

بحث و نتیجه گیری

تحریم‌های تجاری و تحریم‌های یک‌جانبه ایالات متحده علیه ایران تأثیرات منفی و مثبتی بر گردشگری داشته است. دولت با سیاست گذاری و اقدامات مقابله‌ای (مانند حذف روادید، حذف مهر گذرنامه‌ها و ...) و کاهش ارزش پول ایران، ارزش قیمت شدن ایران به‌عنوان یک مقصد گردشگری و بهبود درآمدی و افزایش تعداد گردشگران بین‌المللی در ایران در فاصله سالهای ۱۳۹۵-۱۴۰۳ از ۵ میلیون نفر در سال ۱۳۹۵ به بیش از ۷ میلیون نفر در سال ۱۴۰۳ که افزایش ۵۸ درصدی را نشان می‌دهد. (مرکز آمار ایران، ۱۴۰۳)

یافته‌ها نشان داد جایگاه وزنی چهار مقوله عوامل اقدامات اجتماعی، سیاسی، تحریم‌های تجاری و مالی بر اساس مصاحبه‌های انجام‌شده با ۲۰ خبره، تعداد ۲۶ کد اولیه از میان ۷۰۲ بخش از مصاحبه‌ها شناسایی شد. از نتایج تحلیل ۴ مؤلفه اصلی استخراج شد و از مؤلفه‌های اصلی ۱۰ مقوله طبقه‌بندی صورت گرفت که شامل ۲۶ متغیر به‌عنوان کد اولیه به دست آمد. ۱۰۰ درصد افراد به هر یک از چهار مقوله اصلی شناسایی شده اشاره داشته‌اند.

آثار تحریم بر مقولات اصلی نشان می‌دهد مقوله تحریم‌های مالی با تعداد ۲۳۴ کد تخصیص یافته در رتبه اول است؛ مقوله اقدامات اجتماعی با تعداد ۱۶۸ کد در رتبه دوم قرار دارد و مقوله اقدامات سیاسی با ۱۵۴ کد در رتبه سوم است و مقوله تحریم‌های تجاری با تعداد ۱۴۶ کد در رتبه آخر یعنی رتبه چهارم قرار دارد.

نتایج تحقیق نشان داد با افزایش تحریم‌های ایالات متحده آمریکا، تحریم گردشگری تأثیر عمیق‌تری بر اقتصاد گردشگری ایران گذاشته است. همچنین بر تصویر تجاری مقصد تأثیر منفی می‌گذارد، سفرهای بین‌المللی به شدت محدود می‌شود، سرمایه‌گذاری مالی و زنجیره تأمین مختل شده است، و در کامل‌ترین اشکال تحریم‌ها، مشکلات اقتصادی و شخصی قابل توجهی را تجربه می‌کنند. این تجزیه و تحلیل همچنین نشان می‌دهد که از نظر تاریخی، کشورهایی چون ایران که در معرض تحریم قرار می‌گیرند، اگرچه مقاصد اصلی گردشگری یا بازارهای مولد گردشگری نیستند، ولی گردشگری اغلب بخش مهمی از اقتصاد آن‌ها به‌ویژه در حوزه مالی است.

مقایسه نتایج این تحقیق با پژوهش‌های داخلی نشان می‌دهد در ارائه یک مدل تجربی و نظری و یا یک چارچوب مفهومی مقالات داخلی اشاره‌ای نشده است. اما با تأثیرگذاری تحریم‌ها بر صنعت گردشگری ایران اتفاق نظر وجود دارد. اکثر مطالعات داخلی و خارجی در بررسی چهار مؤلفه کاهش ارزش پول ملی، در مطالعه Siamak Seyfi & C. Michael Hall, 2020 و R.V. Pyrma, S.Y. Belokonev, S.V. Rastorguev, 2018، محدودیت روایید در مقالات، محدودیت درآمدی و کارت‌های اعتباری در تحقیق Dmitry 2018 Aleksandrovi Kozlov, و تصویر منفی مقصد در پژوهش Yu, McManus et al. 2020 اتفاق نظر داشتند که در پژوهش حاضر نتایج مشابهی به دست آمد.

در رابطه بین تحریم‌ها و گردشگری ممنوعیت سفر و تحرک محدودکننده، توسعه تصاویر منفی و ناپایدار مقصد، کاهش بازارها و اقتصاد آسیب‌دیده، و مقابله با پاسخ به تحریم‌ها و ... مقولاتی هستند که مورد توجه قرار گرفته‌اند. علاوه بر این، چارچوبی جامع برای درک ارتباط بین تحریم‌ها و گردشگری ارائه شده است و چگونگی تأثیر گردشگری را در محیط اقتصاد کلان یک کشور در معرض تحریم نشان می‌دهد و اثرات مستقیم و غیرمستقیم تحریم‌ها را بر گردشگری نشان می‌دهد. همچنین برخی از چگونگی‌های تأثیر

اقتصادی گردشگری در یک مقصد تحت تأثیر تحریم‌ها و اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی متعاقب آن را برجسته شده است.

برخی از موضوعات شناسایی شده در اینجا به وضوح اهمیت فزاینده‌ای برای مطالعات گردشگری دارند و برخی از بینش‌های بالقوه‌ای را نشان می‌دهند. در سطح کلان، نقش دولت در گردشگری اهمیت آشکاری دارد. در سطح خرد، ابعاد ژئوپلیتیکی جابه‌جایی، مهمان‌نوازی، و محدودیت‌های تلاش شده تحرک‌ها و گذرگاه‌های مرزی و کشورهای همسایه بینش‌هایی را در مورد تحلیل سیاسی قلمرو، گردشگری و فضا و بازار گردشگری ارائه می‌دهد. حوزه قابل توجهی برای تحقیقات آتی به‌ویژه در مورد تأثیرات تحریم‌ها بر کشورهای ثالث و همچنین اثرات بلندمدت تحریم‌ها بر مسیرهای توسعه گردشگری در مقاصد تحریم شده باقی می‌ماند.

پیشنهادهای پژوهش

- یافته‌ها نشان داد تحریم‌ها بر گردشگری ایران مؤثر است. شکاف‌های متعددی در درک روابط بین تحریم‌ها برای گردشگری وجود دارد. مطالعات عمیق درباره واکنش‌های سیاست‌های تجاری و دولت به تحریم‌ها بسیار محدود است. لذا پیشنهاد می‌شود کمیته واکنش به فرایندها و اقدامات تحریمی در حوزه گردشگری تشکیل شود و فرآیندهای تصمیم‌گیری در رابطه با گردشگری به‌عنوان بخشی از ترکیب سیاست رفع تحریمی دولت و نهادهای مرتبط وجود دارد.
- علاوه بر بررسی رابطه بین گردشگری و تحریم‌ها در تمام جنبه‌های سیستم‌های گردشگری، باید توجه بیشتری به درک ابزارهایی که بازیگران بخش خصوصی از جمله شرکت‌های فراملیتی به رژیم‌های تحریم پاسخ می‌دهند، معطوف شود. علاوه بر این، مطالعات طولی نیز برای ارزیابی اثربخشی سیاست‌های دولت تحریم شده و نهاد یا کشور تحریم‌کننده در بلندمدت مورد نیاز است. این امر به‌ویژه با توجه به اینکه به نظر می‌رسد بسیاری از کشورهای تحریم شده در برابر تحریم‌ها نسبتاً انعطاف‌پذیر هستند، تجربیات آن‌ها حتی ممکن است بینشی برای درک بهتر اثربخشی سیاست خارجی و سیاست اقتصادی در سطح کلان و همچنین ظرفیت

سیاست‌ها و مقاصد اقتصادی ملی برای پاسخگویی مؤثر به بحران و فشار خارجی ارائه دهد.

- پیوستن ایران به مجامع جهانی مانند بریکس، شانگهای و آسیای میانه و قفقاز می‌تواند جنبه‌های گردشگری نیز برای ما اولویت داشته باشد. لذا یکی از سیاست‌های دولت می‌تواند توجه به حوزه تمدنی ایران در مجامع جهانی است.
- با استفاده از ظرفیت این صنعت در کشور می‌توانیم شخصیت صلح‌دوست و مهمان‌نوازی جامعه ایران اسلامی را بدون واسطه رسانه‌های غرب به جهانیان بشناسانیم. پس با توجه به تمام ظرفیت‌های گردشگری و آثاری که در جامعه خواهد داشت، لذا در حال حاضر تنها گام لازم، مطالعه و تعیین اولویت‌های توسعه گردشگری، تدوین الگوی توسعه مبتنی بر مشخصه‌های خاص اجتماعی-فرهنگی و اقتصادی ایران است.
- سیاه‌نمایی سیاسی و فرهنگی علیه ایران در جهان، به مصلحت درازمدت کشور ما نیست. ایران نباید به این هجمه سنگین فرهنگی بی‌تفاوت باشد. اصلاح سیاست بازاریابی و بازار هدف گردشگری می‌تواند با کمک بخش خصوصی و ارزان‌سازی سفر به ایران می‌تواند راه گشا باشد.
- این تحقیق از نوع کیفی انجام شد ترکیبی از روش‌های کیفی و کمی پیشنهاد می‌گردد.

محدودیت‌های تحقیق:

همواره پژوهشگران در تحقیقات خود با محدودیت‌هایی مواجه هستند که بخشی از آن‌ها حتی در ابتدای کار نیز خود را نشان می‌دهند. این تحقیق نیز همانند سایر تحقیقات مبتنی بر روش علمی، دارای یک سری محدودیت‌هایی است که در ذیل به آن‌ها اشاره می‌شود: این تحقیق محدود به جغرافیای خاصی است؛ زیرا این نمونه عمدتاً بخشی را پوشش می‌دهد. این نمونه احتمالاً همه شاخه‌ها و بخش‌های صنعت را پوشش نمی‌دهد. لذا گستردگی بیشتر و بخش‌های هدف و مؤثر در صنعت می‌تواند نتایج دقیق‌تری داشته باشد.

منابع

۱. آنتونیو، کاترینا. (۱۴۰۳). گردشگری شکلی از روابط بین‌الملل، ترجمه علی موحد و عبدالکریم ویسی، انتشارات دانشگاه خوارزمی، تهران.
۲. امینیان، ناصر و میرعلی سید نقوی. (۱۳۹۷). ارائه الگوی حکمروایی مطلوب گردشگری در ایران. فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، ۱۳(۴۲)، ۶۷.
<https://doi.org/10.22054/tms.2018.9018>
۳. ایمانی خوشخو محمدحسین، ولی‌الله عزیزاده احمدرضا سلیمانی (۱۳۹۵) تحلیل اثرات اقتصادی گردشگری ورودی به شهرستان نور با استفاده از مدل گردش پولی، گردشگری و اوقات فراغت، دوره ۳ زمستان، شماره ۷، ۳۹ - ۵۲
۴. حکم‌آبادی علی‌اکبر و دولت‌آبادی، افسانه. (۱۳۹۹). بررسی حقوقی و اقتصادی تأثیر تحریم‌ها بر صنعت گردشگری. مجله قانون‌یار، ۴(۱۳).
[Cod Article: M6SH13D4S2020](https://doi.org/10.22054/tms.2018.9018)
۵. سیف پناهی شعبانی، جبار؛ دستگردی، مهدی؛ رنجبر، نادر؛ و سرومنش، رحیم. (۱۴۰۱). نقشه راه استراتژیک توسعه گردشگری ورزشی ایران در شرایط تحریم، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی اقتصادی، ۹۱(۳)، ۱-۲۱.
DOR: 20.1001.1.27173747.1401.3.9.6.7
۶. شکوری، بهرام، خوشنویس یزدی، سهیلا، ناطقیان، نیلوفر. (۱۳۹۶). تأثیر توسعه گردشگری بر اقتصاد ایران. پژوهشنامه اقتصاد و کسب‌وکار، ۸(۱۶)، ۳۳-۵۲.
۷. صامتی، مجید، حسینی کندلجی، میرهادی، و احسانی فرید، مینا. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر ثبات سیاسی و حاکمیت قانون بر تعداد ورود گردشگران، مطالعه موردی: کشورهای منتخب اسلامی طی دوره ۲۰۱۲-۱۹۹۶. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران (پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی)، ۴(۳) (پیاپی ۱۱)، ۱-۱۴.
[doi: 20.1001.1.23221453.1394.4.3.1.3](https://doi.org/10.22054/jut.2019.266636.543)
۸. متقی، سمیرا. (۱۳۹۹). تحلیل مقایسه‌ای گردشگری منطقه‌ای با رویکرد درآمد محور. نشریه گردشگری شهری، ۷(۲)، ۸۵-۹۶.
[doi:10.22054/jut.2019.266636.543](https://doi.org/10.22054/jut.2019.266636.543)
۹. مروت حبیب؛ سالم علی اصغر و خادم نعمت‌الله، محبوبه. (۲۰۱۸). شناسایی عوامل مؤثر بر تقاضای گردشگری خارجی. پژوهشنامه اقتصادی، ۱۸(۶۹)، ۲۷۵-۳۰۶.
[doi:10.22054/joer.2018.8870](https://doi.org/10.22054/joer.2018.8870)
۱۰. منطری، ی.، آقامیری، سیدامید. (۱۳۹۷). شناسایی استراتژی‌های توسعه پایدار صنعت گردشگری ایران با استفاده از تکنیک متاسوات و ارائه راهکارهای مناسب. بررسی‌های بازرگانی، ۱۵(۸۶۸۷)، ۱-۱۶.

11. Abi-Saab, G. (2001). *The concept of sanction in international law*. Retrieved from

12. Akbarnataj, H., & Mirtaghyian, M. (2015). The Impact of Sanctions on Destination Image Tourism of Iran. *Tourismos*, 10(1), 255-266.
13. Alipour, H., & Kilic, H. (2005). An institutional appraisal of tourism development and planning: the case of the Turkish Republic of North Cyprus (TRNC). *Tourism management*, 26(1), 79-94.
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2003.08.017>
14. Altinay, L., & Bowen, D. (2006). Politics and tourism interface: The case of Cyprus. *Annals of Tourism Research*, 33(4), 939-956.
<https://doi.org/10.1016/j.annals.2006.03.020>
15. Becker, C., & George, B. P. (2011). Rapid rail transit and tourism development in the United States. *Tourism Geographies*, 13(3), 381-397.
DOI: [10.1080/14616688.2011.570779](https://doi.org/10.1080/14616688.2011.570779)
16. Butler, R. (1993). Tourism—an evolutionary perspective. W: Nelson, JG, Butler, RW, Wall, G. (red.), *Tourism and sustainable development: monitoring, planning, managing*. Univ. of Waterloo Press, Waterloo, 25, 39.
17. Butler, R., & Suntikul, W. (2017). *Tourism and political change*: Goodfellow Publishers Ltd.
18. Butler, R. W. (1999). Sustainable tourism: A state of the art review. *Tourism Geographies*, 1(1), 7-25.
<https://doi.org/10.1080/14616689908721291>
19. Crawford, N. C. (1999). *Trump card or theater? An introduction to two sanctions debates*. In *How Sanctions Work* (pp. 3-24): Springer.
20. Du, D., Lew, A. A., & Ng, P. T. (2016). Tourism and economic growth. *Journal of travel research*, 55(4), 454-464. DOI: [10.1177/0047287514563167](https://doi.org/10.1177/0047287514563167)
21. Farmaki, A., Altinay, L., Botterill, D., & Hilke, S. (2015). Politics and sustainable tourism: The case of Cyprus. *Tourism management*, 47, 178-190.
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.09.019>
22. Habibi, F., Rahmati, M., & Karimi, A. (2018). Contribution of tourism to economic growth in Iran's Provinces: GDM approach, *Future Business Journal*, 4, 261–271, <https://doi.org/10.1016/j.fbj.2018.09.001>
23. Hagemeyer, J., Stoll, T., Blockmans, S., Hartwell, C., Gött, H., Karunnska, K., & Maurer, A. (2020). *Extraterritorial sanctions on trade and investments and European responses*.
24. Hall, C. M. (2005). *Tourism: Rethinking the social science of mobility: Education*. Prentice-Hall, Harlow. 448pp, ISBN 058232789X (Pbk).
25. Hall, C. M. (2010). Power in tourism: Tourism in power. *Tourism, power and culture: Anthropological insights*, 199-213.
<https://doi.org/10.21832/9781845411268-014>

26. Hall, C. M. (2017). Tourism and geopolitics: The political imaginary of territory, tourism and space. *Tourism and geopolitics: Issues from Central and Eastern Europe*, 15-24. DOI:[10.1079/9781780647616.0015](https://doi.org/10.1079/9781780647616.0015)
27. Hindley, B., & Smith, A. (1984). *Comparative advantage and trade in services*. *World Economy*, 7(4), 369-390.
28. Hufbauer, G. C., Schott, J. J., & Elliott, K. A. (1990). *Economic sanctions reconsidered: History and current policy* (Vol. 1): Peterson Institute.
29. Ivanov, S., Sypchenko, L., & Webster, C. (2017). International sanctions and Russia's hotel industry: the impact on business and coping mechanisms of hoteliers. *Tourism Planning & Development*, 14(3), 430-441. DOI:[10.1080/21568316.2016.1204358](https://doi.org/10.1080/21568316.2016.1204358)
30. Khodadadi, M. (2016). A new dawn? The Iran nuclear deal and the future of the Iranian tourism industry. *Tourism Management Perspectives*, 18, 6-9. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2015.12.019>
31. Khoshkhoo, M. H. I., Alizadeh, V., & Pratt, S. (2017). The Economic Contribution of Tourism in Iran: An Input-output Approach, *Tourism Analysis*, 22(3):435-441, DOI:10.3727/108354217X14955605216168
32. Lew, A. A. (2011). Tourism's role in the global economy. *Tourism Geographies*, 13(1), 148-151. DOI:[10.1080/14616688.2010.531046](https://doi.org/10.1080/14616688.2010.531046)
33. Morakabati, Y. (2011). Deterrents to tourism development in Iran. *International Journal of Tourism Research*, 13(2), 103-123. DOI:[10.1002/jtr.802](https://doi.org/10.1002/jtr.802)
34. Motaghi, S. (2019). Comparative analysis of regional tourism with an income-oriented approach. *Journal of Urban Tourism*, 7(2), 85-96. doi:[10.22059/jut.2019.266636.543](https://doi.org/10.22059/jut.2019.266636.543) (In Persian)
35. Mozaffari, A., Karimian, R., & Mousavi, S. (2017). The return of the 'Idea of Iran' (2005-2015). *Tourism and political change*, 186-199. DOI:[10.23912/9781910158814-3420](https://doi.org/10.23912/9781910158814-3420)
36. Nejati, M., & Bahmani, M. (2020). The economic impacts of foreign direct investment in oil and gas sector: A CGE analysis for Iranian economy, *Energy Strategy Reviews*, Volume 32, <https://doi.org/10.1016/j.esr.2020.100579>
37. Pratt, S., & Alizadeh, V. (2018). The economic impact of the lifting of sanctions on tourism in Iran: A computable general equilibrium analysis. *Current Issues in Tourism*, 21(11), 1221-1238. DOI:[10.1080/13683500.2017.1307329](https://doi.org/10.1080/13683500.2017.1307329)
38. Seyfi, S., & Hall, C. M. (2018). *Tourism in Iran: Challenges, development and issues*: Routledge.
39. Song, H., & Lin, S. (2010). Impacts of the financial and economic crisis on tourism in Asia. *Journal of travel research*, 49(1), 16-30. DOI:[10.1177/0047287509353190](https://doi.org/10.1177/0047287509353190)

1. Aminian, N., Mir Ali, S. (2017). Presenting the ideal governance model for tourism in Iran. *Tourism Management Studies Quarterly*, 13(42), 67. <https://doi.org/10.22054/tms.2018.9018> (In Persian)
2. Antonio. K. (1403). *Tourism is a form of international relations*, translated by Ali Movahed and Abdul Karim Vaisi, Kharazmi University Press, (In Persian)
3. Hokamabadi Ali Akbar and Dolatabadi, Afsaneh. (2019). Legal and economic study of the impact of sanctions on the tourism industry. *Qanun Yar Journal*, 4 (13) Article Cod: M6SH13D4S2020. (In Persian)
4. Imani Khoshkho Mohammad Hossein, Valiollah Alizadeh and Ahmadreza Soleimani (2016) Analysis of the economic effects of inbound tourism to Noor County using the monetary flow model, *Tourism and Leisure*, Volume 3 Winter, Issue 7, 39 – 52. (In Persian)
5. Manzari, Y., Aghamiri, Sidamid. (2017). Identifying strategies for the sustainable development of Iran's tourism industry using the Metaswat technique and providing appropriate solutions. *Business Reviews*, 15(8687), 1-16. (In Persian)
6. Marovat, H., Salem, A. A., & Khadim Nematullahi, M. (2018). Identifying factors affecting foreign tourism demand. *Economic Journal*, 18(69), 275-306. [doi:10.22054/jeer.2018.8870](https://doi.org/10.22054/jeer.2018.8870). (In Persian)
7. Motaghi, S. (2019). Comparative analysis of regional tourism with an income-oriented approach. *Journal of Urban Tourism*, 7(2), 85-96. [doi:10.22059/jut.2019.266635.543](https://doi.org/10.22059/jut.2019.266635.543) (In Persian)
8. Shakuri, B., Khoshnoveh Yazdi, S. & Natchiyan, N. (2016). The impact of tourism development on Iran's economy. *Journal of Economics and Business*, 8(16), 33-52. [Cod Article: M6SH13D4S2020](#) (In Persian)
9. Samati, M., Hosseini Kandalji, M., & Ehsani Farid, M. (2014). Investigating the effect of political stability and the rule of law on the number of tourists, a case study: selected Islamic countries during the period of 1996-2012. *Strategic researches on social issues of Iran (strategic researches on security and social order)*, 4(3) (11 consecutive) [doi: 20.1001.1.23221453.1394.4.3.1.3](https://doi.org/10.1001.1.23221453.1394.4.3.1.3) (In Persian)
10. Seif Panahi Shabani, Jabbar; Dastgerdi, Mehdi; Ranjbar, Nader; and Rahim Saromanesh,. (1401). Strategic Roadmap for the Development of Iranian Sports Tourism under Sanctions, *Quarterly Journal of Economic Geography Research*, (3)91, 1-21. DOR: 20.1001.1.27173747.1401.3.9.6.7 (In Persian)